

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

Podsekretarz Stanu
Anita Sowińska

DGO-OP.0500.19.2026.AK
4360535.17771055.14441010
Warszawa, 18-05-2026

Dot. Odpowiedź na interpelację posła Jarosława Wiesława Wieczorka w sprawie utrudnień w zwrocie opakowań objętych systemem kaucyjnym, K10INT16877

Pan
Włodzimierz Czarzasty,
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację przedstawiam wyjaśnienia w oparciu o przepisy ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (Dz. U. z 2025 r. poz. 870, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”.

1. Jaka jest dokładna podstawa prawna zobowiązująca sklep do przyjęcia opakowań objętych systemem kaucyjnym w przypadku awarii urządzenia?

Zgodnie z art. 44 ust. 2 ustawy przedsiębiorca prowadzący jednostkę handlu detalicznego lub hurtowego o powierzchni sprzedaży powyżej 200 m², w której użytkownikom końcowym są oferowane produkty będące napojami w opakowaniach na napoje objętych systemem kaucyjnym, jest obowiązany uczestniczyć w systemie kaucyjnym w zakresie co najmniej pobierania i zwracania kaucji oraz zbierania pustych opakowań i odpadów opakowaniowych.

Ustawa nakłada obowiązek zbierania pustych opakowań i zwracania kaucji na prowadzących jednostki handlowe o powierzchni sprzedaży powyżej 200 m². Przepisy określają obowiązek osiągnięcia efektu w postaci zbierania opakowań i zwrotu kaucji, a nie konkretną metodę techniczną jego realizacji. Sklep może realizować obowiązek poprzez zbiórkę automatyczną (przy użyciu butelkomatu / maszyny RVM) lub manualną (ręczną). W przypadku awarii butelkomatu, nie dochodzi do wyłączenia obowiązku ustawowego. Sklep objęty obowiązkiem nadal powinien zapewnić przyjmowanie opakowań – w praktyce w formie zbiórki manualnej.

2. Na jakie konkretne przepisy może powołać się konsument w sytuacji odmowy przyjęcia opakowania przez pracownika sklepu?

W sklepach o powierzchni sprzedaży powyżej 200 m² – na art. 44 ust. 2 ustawy.

3. Jakie obowiązki ciążą na sprzedawcach w zakresie zapewnienia ciągłości przyjmowania opakowań (również w przypadku przepełnienia urządzeń)?

Sklep o powierzchni sprzedaży powyżej 200 m² powinien zachować ciągłość przyjmowania opakowań niezależnie od stanu technicznego urządzeń. Prowadzący jednostkę może np.:

- zapewnić bieżące opróżnianie urządzeń i reagowanie na przepełnienie automatu,
- zapewnić informację dla klienta o miejscu prowadzenia punktu zbiórki manualnej,
- zabezpieczyć wydzielone stanowisko lub procedurę obsługi manualnej do zapewnienia przyjmowania opakowań w trybie ręcznym i zwrot kaucji klientowi,

- w przypadku niemożności prowadzenia zbiórki z powodu działania siły wyższej (np. brak prądu) powinien informować klientów o najbliższym dostępnym punkcie zbiórki.

4. Jakie sankcje przewidziane są wobec podmiotów niewywiązujących się z tych obowiązków?

Przepisy ustawy przewidują karę w wysokości od 10 000 do 500 000 zł w przypadku, gdy prowadząc jednostkę handlu detalicznego lub hurtowego o powierzchni sprzedaży powyżej 200 m², w której użytkownikom końcowym są oferowane produkty będące napojami w opakowaniach na napoje objętych systemem kaucyjnym, przedsiębiorca nie pobiera lub nie zwraca kaucji, lub nie zbiera pustych opakowań lub odpadów opakowaniowych.

5. Jakie działania nadzorcze lub informacyjne planuje Ministerstwo w celu wyeliminowania opisanych nieprawidłowości?

Ministerstwo podejmuje działania nadzorcze i informacyjne mające na celu wyeliminowanie sygnalizowanych nieprawidłowości w funkcjonowaniu systemu kaucyjnego, w tym trudności związanych z działaniem automatów oraz nieprzygotowaniem placówek handlowych do przechodzenia na zbiórkę manualną. W trakcie cyklicznych spotkań z operatorami systemu temat ten był poruszany – zwrócono szczególną uwagę na konieczność zapewnienia ciągłości odbioru opakowań oraz właściwego przygotowania alternatywnych procedur. Operatorzy zostali zobowiązani do prowadzenia bieżącego nadzoru nad regulaminami obowiązującymi w sklepach oraz ich zgodności z przepisami i standardami systemu, a także do monitorowania realizacji obowiązków przez jednostki handlowe.

Jednocześnie należy podkreślić, że odpowiedzialność za prawidłową organizację zbiórki – zarówno automatycznej, jak i manualnej, spoczywa po stronie jednostek handlowych oraz operatorów systemu. MKiŚ pełni funkcję koordynacyjną i nadzorczą na poziomie systemowym, natomiast bieżące zapewnienie dostępności usługi dla konsumentów należy do podmiotów uczestniczących w systemie. Ministerstwo będzie kontynuować działania informacyjne oraz monitorujące, aby wzmacniać egzekwowanie tych obowiązków i minimalizować ryzyko występowania podobnych sytuacji w przyszłości.

6. Jakie środki finansowe trafiły do operatorów systemu kaucyjnego od początku obowiązywania ustawy, z wyszczególnieniem ich źródeł oraz sposobu dystrybucji?

Cała kaucja za opakowania wprowadzane do obrotu przechodzi od producenta do operatora systemu. Są to środki finansowe, które operator gromadzi, aby następnie zapewnić ich zwrot jednostkom handlowym za prowadzoną zbiórkę opakowań oraz zwrot kaucji konsumentom. Środki, jakimi dysponuje operator, stają się tzw. nieodebraną kaucją dopiero po zakończeniu roku rozliczeniowego, kiedy możliwe jest ustalenie różnicy pomiędzy kaucją pobraną a faktycznie zwróconą użytkownikom systemu. Dopiero w tym momencie można określić skalę nieodebranych środków.

Dane liczbowe za 2025 r. w zakresie przepływów finansowych w systemie obejmujące: informację o środkach przeznaczonych na funkcjonowanie systemu kaucyjnego, wysokości pobranej, zwróconej oraz nieodebranej kaucji, znajdują się w sprawozdaniach rocznych, które operatorzy składali do 15 marca (wskazane w art. 73 ust. 2 pkt. 2b lit. a ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2023 r. poz. 1587, z późn. zm.)). Obecnie trwa proces weryfikacji danych złożonych w sprawozdaniach na poziomie wojewódzkim. Marszałek województwa weryfikuje informacje zawarte w sprawozdaniach do 30 września.

Zgodnie z przepisami operatorzy mają w określonych terminach i na określonych zasadach zapewnić poprawność prowadzenia takich rozliczeń. I tak zgodnie z:

- art. 40g ust. 17 ustawy rozliczenie wprowadzający – operator w zakresie przekazania pobranej kaucji powinno nastąpić w dwóch terminach: do siódmego dnia miesiąca, za okres od piętnastego do ostatniego dnia miesiąca poprzedniego lub do dwudziestego pierwszego dnia miesiąca, za okres od pierwszego do czternastego dnia miesiąca;
- art. 40i ust. 3 ustawy rozliczenie finansowe między jednostkami handlu detalicznego i hurtowego oraz innymi punktami zbierającymi opakowania i odpady opakowaniowe objęte systemem kaucyjnym a podmiotem reprezentującym, a także między podmiotami reprezentującymi prowadzącymi różne systemy kaucyjne następuje w okresie rozliczeniowym nie dłuższym niż miesiąc.

7. Jakie kontrole i działania weryfikacyjne zostały dotychczas przeprowadzone przez Ministerstwo lub podległe jednostki w zakresie funkcjonowania systemu kaucyjnego?

Ministerstwo pozostaje w ciągłym kontakcie z operatorami. Organizowane są spotkania zarządcze, gdzie omawiane są bieżące trudności związane z systemem kaucyjnym. Dodatkowo na potrzeby przygotowywania bieżącej informacji o stanie funkcjonowania systemu kaucyjnego od operatorów cyklicznie zbierane są dane liczbowe nt. postępów w realizacji zadań. Ministerstwo nie prowadzi kontroli funkcjonowania systemu kaucyjnego.

Zgodnie z art. 53b ust 1 ustawy wojewódzki inspektor ochrony środowiska przeprowadza dwukrotnie kontrole podmiotu reprezentującego:

- 1) po przekazaniu informacji, o której mowa w art. 40j ust. 5a – w zakresie zgodności stanu faktycznego z tą informacją;
- 2) w pierwszym roku po uruchomieniu systemu kaucyjnego – w zakresie zgodności stanu faktycznego z wydanym temu podmiotowi reprezentującemu zezwoleniem na prowadzenie systemu kaucyjnego oraz z przepisami ustawy określającymi obowiązki podmiotu reprezentującego oraz spełnienia warunków, o których mowa w art. 40g ust. 1, 2 pkt 1-4 i 6 oraz ust. 6.

Główny Inspektor Ochrony Środowiska sporządza i przekazuje ministrowi właściwemu do spraw klimatu, w terminie do dnia 30 lipca za poprzedni rok kalendarzowy, roczny raport o wynikach kontroli przeprowadzonych u podmiotów reprezentujących.

8. Jakie są wstępne wnioski z przeprowadzonych kontroli i analiz, w szczególności w zakresie dostępności punktów zwrotu opakowań oraz realizacji obowiązków przez podmioty handlowe?

Rezultaty przeprowadzonych inspekcji, poczynione ustalenia a także informacje na temat stwierdzonych nieprawidłowości i wnioski pokontrolne wypracowane przez wioś będą przekazywane w pierwszej kolejności do GIOŚ. MKiŚ otrzyma raport podsumowujący po zakończeniu czynności sprawdzających.

9. Czy Ministerstwo występowało do dużych sieci handlowych z zaleceniami lub wezwaniami dotyczącymi zapewnienia należytej jakości usługi odbioru opakowań objętych systemem kaucyjnym, w tym niedopuszczania praktyk ograniczających przyjmowanie opakowań przy kasach? Jeśli tak, jakie były rezultaty tych działań?

MKiŚ w czasie spotkań zarządczych z operatorami zwraca uwagę na wprowadzenie jednolitych standardów odbioru opakowań w jednostkach handlowych. Operatorzy zostali zobowiązani do wzmocnienia nadzoru nad regulaminami stosowanymi przez współpracujące sklepy oraz do bieżącego monitorowania zgodności praktyk handlowych

z założeniami systemu. Jednocześnie należy podkreślić, że obowiązek zapewnienia należytej jakości usługi odbioru opakowań, w tym organizacji przyjmowania opakowań zarówno poprzez automaty, jak i przy kasach, spoczywa po stronie jednostek handlowych oraz operatorów systemu, a nie po stronie Ministerstwa. Resort nie kieruje bezpośrednich wezwań do poszczególnych sieci handlowych, lecz egzekwuje przestrzeganie przepisów przez podmioty odpowiedzialne za funkcjonowanie systemu. Rezultatem prowadzonych działań jest zwiększona świadomość obowiązków po stronie operatorów oraz deklaracje wzmocnienia kontroli nad praktykami stosowanymi w sklepach.

Dodatkowo zgodnie z przepisami ustawy wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska odpowiadają za kontrolę jednostek handlowych w zakresie realizacji obowiązków wynikających z ustawy. Za niewypełnienie tych obowiązków właściwy wojewódzki inspektor ochrony środowiska wymierza, w drodze decyzji kary pieniężne. W lutym GIOŚ, w związku z docierającymi informacjami o nieprzestrzeganiu przepisów ustawy, zlecił przeprowadzenie kontroli. Czynności sprawdzające dotyczą spełnienia obowiązków, wynikających z przepisów ustawy, w szczególności:

- uruchomienia punktu zbierania pustych opakowań i odpadów opakowaniowych, wynikającego z art. 44 ust. 2 ustawy,
- pobierania kaucji od użytkownika końcowego przy zakupie produktów w opakowaniach, oznaczonych logotypem systemu kaucyjnego, wynikającego z art. 44 ust. 2 ustawy,
- zwracania klientowi pobranej kaucji po dokonaniu zwrotu opakowania w dobrym stanie, tj. niezgniecionego, zabrudzonego, zawierającego czytelne oznakowanie systemu kaucyjnego, wynikającego z art. 44 ust. 2 ustawy,
- umieszczania przez przedsiębiorcę, uczestniczącego w systemie kaucyjnym, w widocznym miejscu informacji o warunkach i trybie zwrotu pustych opakowań i odpadów opakowaniowych w ramach systemu kaucyjnego oraz możliwości zwrotu pobranej kaucji, wynikającego z art. 42 ust. 2 ustawy,
- zawarcia pisemnej umowy z podmiotem reprezentującym oraz bieżąca współpraca w zakresie konieczności przekazywania informacji, wynikającej z art. 44 ust. 6 oraz 44 ust. 8 ustawy,
- prowadzenia ewidencji, w postaci papierowej albo elektronicznej, obejmującej w danym roku kalendarzowym (na podstawie art. 44 ust. 10 ustawy):
 - liczbę nabytych i sprzedanych produktów będących napojami w opakowaniach na napoje objętych systemem kaucyjnym;
 - liczbę zwróconych opakowań i odpadów opakowaniowych;
 - wysokość pobranych, zwróconych i niezwróconych kaucji.

10. Czy obowiązujące przepisy dopuszczają stosowanie kuponów o ograniczonym terminie ważności oraz ograniczonych do jednego podmiotu jako formy zwrotu kaucji?

11. Czy Ministerstwo rozważa wprowadzenie regulacji zapewniających bardziej neutralną dla konsumenta formę zwrotu kaucji, w szczególności poprzez wydłużenie terminu ważności kuponów lub umożliwienie ich realizacji w dowolnym punkcie objętym systemem kaucyjnym?

Przepisy ustawy nie zobowiązują do stosowania automatów RVM jako sposobu prowadzenia zbiórki opakowań, a w następstwie nie określają wymagań dla bonów kaucyjnych. W niektórych automatach, ze względu na zastosowane rozwiązanie technologiczne przy zwrocie opakowań drukowany jest bon lub kupon z kwotą kaucji. To rozwiązanie nie jest niezgodne z przepisami ustawy, jeśli taki druk da się łatwo spieniężyć. To oznacza, że z bonem kaucyjnym klient ma prawo udać się do kasy sklepu, do którego należy automat i zażądać wypłaty pieniędzy. Sklep musi zapewnić możliwość realizacji bonu w formie pieniężnej i nie może uzależniać wypłaty od dokonania w nim zakupów.

Warto dodać, że skoro ustawa o systemie kaucyjnym nie odnosi się wprost do instytucji bonów to nie określa również minimalnego ani maksymalnego terminu jego ważności. Brak przepisu oznacza, że zarówno operatorzy jak i sklepy mają w tym zakresie pewną elastyczność. Ministerstwo Klimatu i Środowiska rekomenduje, aby kupony kaucyjne były ważne przez okres co najmniej jednego miesiąca. Takie podejście zapewnia spójność z cyklem rozliczeniowym systemu, ułatwia jego funkcjonowanie oraz minimalizuje ryzyko problemów finansowych zarówno po stronie handlu, jak i operatorów.

Jednocześnie należy uwzględnić regulacje dotyczące rozliczeń w systemie kaucyjnym. Zgodnie z art. 40i ust. 3 ustawy, rozliczenia finansowe pomiędzy jednostkami handlu detalicznego i hurtowego oraz innymi punktami zbierającymi opakowania a podmiotem reprezentującym, jak również pomiędzy podmiotami reprezentującymi prowadzącymi różne systemy kaucyjne, odbywają się w okresach nie dłuższych niż jeden miesiąc. Zwrot przez podmiot reprezentujący wypłaconej klientowi kaucji przez jednostkę handlową, powinien nastąpić po wykorzystaniu przez niego bonu, czyli po zwrocie kwoty pieniężnej. Samo wydrukowanie bonu nie jest tożsame z wypłaceniem kaucji.

Nie jest możliwe również wprowadzenie i umożliwienie realizacji kuponów w dowolnym punkcie objętym systemem kaucyjnym. Klient decydując się zwrócić opakowanie w jednym miejscu powinien dokończyć proces rozliczeń w ramach tej jednej jednostki. Każdy punkt handlowy rozlicza się z operatorem na podstawie odrębnej umowy i nie dotyczy to jedynie zwróconej kaucji ale także rozliczenia zebranych opakowań i wypłaty wynagrodzenia sklepom za usługę jaką jest zbiórka opakowań dla operatora. Wprowadzanie jakichkolwiek modyfikacji w tym zakresie miałyby niekorzystne skutki dla jednostek prowadzących punkty zbiórki i otwierałoby szerokie pole do nadużyć. Aby zachować przejrzystość i poprawność działania systemu nie jest planowane wprowadzanie takich zmian.

12. Czy Ministerstwo planuje pilne zmiany w funkcjonowaniu systemu kaucyjnego, które umożliwią zwrot opakowań w formie zgniecionej (np. butelek i puszek), tak aby ograniczyć konieczność przechowywania powietrza w opakowaniach, zmniejszyć obciążenie przestrzeni w gospodarstwach domowych?

Ustawa nie reguluje kwestii w jakiej formie powinno być opakowanie aby dokonać zwrotu. Aktualne ograniczenie do formy niezgniecionej wynika z ograniczeń technicznych zastosowanych urządzeń. Sprawy te pozostają w kompetencji podmiotów reprezentujących i nie jest wykluczone, że w przyszłości nastąpi zmiana w zakresie możliwości maszyn. Jednocześnie informuję, że MKiŚ nie planuje wprowadzania wymagań dla stosowanych urządzeń RVM.

Z wyrazami szacunku

Anita Sowińska
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych, KPRM.